

Põhikooli II aste

6. klass

Muuseumitundide külastamiseks on vajalik eelregistreerimine. Tunnid on tellitavad teile sobival ajal ja laste vanusele vastavas pikkuses.

Aastaringsed muuseumitunnid

TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTUS	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
Orienteerumine	Maastikumäng Karilatsis (1,5 kuni 2 tundi)	Orienteerumismäng võistkondadele muuseumi õuealal. Mängus ei ole oluline kiirus, vaid tuleb üles leida määratud punktid, lahendada ülesandeid-mõistatusi ning vastata õigesti mängu kontrollküsimustele. Võimalik on valida ka võrokeelne mänguvariant.	Ajalugu, loodusõpetus, eesti keel, keheline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601/+372 5210 671 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
Ajalugu, kodukoha lugu	Ajaloo allikal (45 minutit)	Muuseumikogus on vanad ja veel vanemad asjad. Miks just need? Kust ajaloolased teavad, mis ajaloos juhtunud on? Millised on kirjalikud ja millised esemelised allikad, kuidas neid lugeda? Mis siis, kui sündmused pole kirja pandud? Kes on arheoloog ja mida ta uurib? Tunnis vaatame kiviaegseid Tamula, Kääpa ja Villa haua- ja asulaleide ning ka hilisematest aegadest pärit arheoloogilisi ja ajaloolisi museaale ja ürikuid ning räägime nende leidmis- ning interpreteerimislugusid.	Ajalugu.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee vorumuuseum.ee
Eesti (rahva)kultuuri-tegelased	Fr. R. Kreutzwald kui eesti rahvuseepose looja (1 tund)	Tutvustatakse Kreutzwaldi osa eepose koostamisel. Vaadatakse "Kalevipoja" erinevaid väljaandeid lastele. Jututuba: räägitakse üks lugu "Kalevipojast" ja kuulatakse värsskatkendit eeposest.	Kirjandus, eesti keel, ajalugu.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 56297242 ja info@lauluisa.ee lauluisa.ee
	"Kalevipoeg". Tunne oma rahvuseepost (1 tund)	Jututuba: räägitakse üks lugu "Kalevipojast". Vaadatakse "Kalevipoja" erinevaid võorkeelseid väljaandeid. Viktoriin.	Kirjandus, eesti keel.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 56297242 ja info@lauluisa.ee lauluisa.ee

Omalooming	Õuesõppe päev Kreutzwaldi juures (1 tund)	Õuesõppe päeval esitatakse muuseumi aias õppeaasta jooksul valminud omaloomingulisi töid (jutud, luuletused, "Kalevipoja" sündmustiku edasiarendused vm).	Kirjandus, eesti keel.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 56297242 ja info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Kodukoha lugu	Kodukoha omakultuurilisuse tundmine (1 tund)	Tutvutakse muuseumi kõrvalhoonete, õueala ja muinasjutuaidaga. Jututuba: kuulatakse Võrumaalt üles kirjutatud Kalevipojaga seotud muistendeid ja mõtestatakse lahti võrukeelseid vanasõnu.	Kirjandus, eesti keel.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 56297242 ja info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Rahvajutud	Jutt tuleb jutust (1,5 tundi)	Jutuvestmine, mõistatamine ja mängimine on olnud osa meie esivanemate argielust. Kust tulevad meie rahvajutud, legendid ja muinasjutud saab selgemaks, kui istud pimedas rehetoes või ronid üles veski kivilaele. Saab nii jutte kuulata, kui neid ise vesta ja mõne jutu võib isegi valmis mõelda.	Kirjandus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601/+372 5210 671 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
	Rahvaluuletekstide tutvustamine (1 tund)	Tutvustatakse hiiu- ja vägilasmuistendeid (Kalevipoeg, Suur Tõll). Kalevipojaga seotud muistendid Võrumaal. Film "Suur Tõll".	Kirjandus, eesti keel.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 56297242 ja info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Kunst	Vastavalt eksponeeritud näitusele	Kunstitundidele annavad erineva sisu galeriis vahelduvad näitused, mille toel arutletakse, kuidas kunsti vaadata, kas kunstiteos jutustab lugu, millise tehnika abil on kunstiteos loodud jms.	Kunstiõpetus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee Jana.Huul@wi.ee vorumuuseum.ee
Muuseumikogud	Muuseum kohvris (45 minutit)	Kohvritunnid sobivad ilmestama neid ajalootunde (ka teisi ainetunde), kus on juttu Eestist ja eestlastest. Programm elvab koolitundi, tekitab huvi muuseumi ja seal hoiul olevate esemete vastu ning ärgitab lapsi ka oma ümbruskonnas huvilisema pilguga ringi vaatama, sest iga möödunud päev on ju juba ajalugu.	Ajalugu, loodusõpetus, kirjandus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601/+372 5210 671 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee

Rahvakalender ja tähtpäevad

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÖPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	SEPTEMBER			
5. - 6. september	Mürgiseene nädal Mõniste Talurahvamuseumis (1,5 tundi, koos muuseumi külastusega kuni 2 tundi)	Õpime tundma seeni. Seenenäitus.	Loodusõpetus. Seened.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee
9.- 13. september	Kasukast- tagini (2 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi klastusega kuni 3 tundi)	Vaatleme ja uurime riietust vanast-ajast tänapäevani. Uurime mustreid ja tikandeid.	Tööõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee
September	Muuseumipäev Karilatsis	Muuseumipäeva kestel saab klassitais lapsi osa 3-4 muuseumi/tegevustunnist (nt Maastikumäng, Elu rehetares, meisterdamine puust ja lõngast), aega jääb ka lõunasöögiks ja vabaks tegevuseks. Päeva on võimalik kombineerida vaheldumisi koolitundidega/mitme klassikomplektiga.	Ajalugu, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601/+372 5210 671 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
September	Töömurdja PUU (1,5 tundi)	Tutvume puuliikidega, mis etendasid tähtsat osa meie esivanemate argipäevas ja töödes-tegemistes. Kas mõni puu on osaline ka pidupäevades? Selgitame välja, missugune puudest on kõige kangem töötegitaja.	Loodusõpetus, ajalugu, tööõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601/+372 5210 671 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
16.- 20. september	Talupere saunapäev (2 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi klastusega kuni 3 tundi)	Programm koosneb neljast 30-minutilise osast. Saun on maainimese tohter: kuidas saunas tervist parandada.	Loodusõpetus. Inimene.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee
23.- 27. september	Lambapäev (2 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Programm koosneb neljast 30-minutilise osast. Lammas annab villa: mida ja kuidas villast teha saab.	Loodusõpetus. Inimene, loomad.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	OKTOOBER			
8.-18. oktoober	Leivaprogramm (1,5 tundi)	Räägime leivatest läbi ajaloo- mida kõike oli vaja teha, et leib valmis saab. Aga tänapäeval? Tuvustame leiva teekonnal kasutatud tööriistu. Vaatleme erinevaid teravilju ja maitseme erinevaid küpsetisi enda tehtud maitsevõiga.	Eesti keel, loodusõpetus, ajalugu.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee vorumuuseum.ee
7.- 11. oktoober	Leiva- ja pudrunädal (kuni 2 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Programm koosneb neljast 30-minutilisest osast. Viljateradest toiduni: jahvatame terad jahuks, valmistame leiba, saia, kohvi ja kamakäkki.	Keel ja kõne, mina ja keskkond.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuuseum@wi.ee www.monistemuuseum.ee
1.-7. oktoober	Leivanädal Karilatsis (1,5 tundi)	Suitsuhõngulises rehetas saad teadmise, kuidas leib on sajandeid eestlase lauale jõudnud. Käime läbi teekonna viljakülvist leivatüki suhupanekuni.	Inimeseõpetus, kirjandus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601/+372 5210 671 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
14.- 18. oktoober	Linapäev (2 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Programm koosneb neljast 30-minutilisest osast. Räägime linakasvatusest läbi aegade. Kupardame, lõugutame. Kammime linu. Ketrime ja haspeldame lõnga ning koome kangast. Valmistame näpunööri, köievõrget ja keeruga koormaköit.	Loodusõpetus. Inimene ja keskkond. Tööõpetus - arendab praktilisi oskusi.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuuseum@wi.ee www.monistemuuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	NOVEMBER			
28. okt.- 1. november	Hingedepäev (1,5 tundi, koos muuseumi külastusega kuni 2 tundi)	Programm koosneb kolmest 30-minutilise osast. Räägime hingepäeva kommetest Lõuna-Eestis. Soovi korral väljasõit hingepuude juurde. (2*6 km)	Rahvakalendri tähtpäev.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee
4.- 8. november	Mardipäev (1,5 tundi, koos toitlustamise ja muuseumi külastusega kuni 2,5 tundi)	Saad teada, kuidas peetakse mardipäeva: mida sel päeval tehakse. Laulame madri laule, mängime, mõistatame ja maitseme marditoitu.	Rahvakalendri tähtpäev.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee
4. - 26. november	Hakkame santima! (1,5 tundi)	Kes olid sandid, mis nad tegid ja soovisid? Kas teate, et lisaks mardija kadrisantidele olid vanasti ka hingesandid? Räägime santimise kommetest ja võrdleme neid. Vastavalt kalendris borneeritud kuupäevale keskendume rohkem kas mardivi või kadrisandi teemale ja ennast nendeks ka maskeerime. Selleks meisterdame kostüümilisandi. Mängime läbi mardivi või kadriõhtu. Kogeme, mida kõike pidid sandid tegema, enne kui neile midagi head anti- laulma, mängima ja mõistatama.	Eesti keel, tööõpetus, muusikaõpetus, ajalugu	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee vorumuseum.ee
18.- 22. november	Vana aja kauplusepäev (2 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Programm koosneb neljast 30-minutilise osast. Saad teada milline oli maapood sada aastat tagasi. Proovime arvelauaga rehkendamist ja kauba pakkimiseks paberitorbiku tegemist. Valmistame komme.	Tööõpetus - meisterdamine. Matemaatika - arvutamine, kaalumine.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee
25.- 27. november	Kadripäev Mõniste Talurahvamuseumis (1,5 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Miks peetakse Kadripäeva? Õpime selgeks Kadripäeva laulu, et saaks minna Katri jooksmas. Mängime lõbusaid mängu ja meisterdame maski või kübara.	Rahvakalendri tähtpäev.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
DETSEMBER				
3. - 18. detsember	Jõuluprogramm Apteegi eri (1,5 tundi)	Tutvume Võru vana apteegi ajaloo. Saame teada, mis omamoodi koht oli vanasti apteek ja mida kõike seal müüdi. Oleme ise apteekrid, kes peavad tundma taimi: määrame neid, uurime mikroskoobiga, kaalume ja saame teada, milleks neid kasutada. Tühjade kätega ei lähe koju keegi.	Ajalugu, loodusõpetus, matemaatika.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee vorumuseum.ee
12., 17., 18. detsember	Jõulunädal Mõniste Talurahvamuseumis (2 tundi, koos toitlustamise ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Toimetame üheskoos jõulueelseid toimetusi. Küpsetame karaskit või kaerahelbe kakukesi. Teeme ise kingitusi ja maiustusi. Ehime kuuse vana-aja moodi. Jutustame jõuluteemalisi jutukesi ja õpime selgeks luuletuse.	Rahvakalendri tähtpäev.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee
KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
VEEBRUAR				
10. - 14. veebruar	Sõbrapäev (1,5 tundi)	Räägime Valentinipäeva kujunemisest ja teeme magusa ampsu. Meisterdame sõbrale vahva kingituse.	Eesti keel, tööõpetus, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee vorumuseum.ee
KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
APRILL				
7. - 9. aprill	Lihavõttenädal (2 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Lihavõtte kombid, meisterdamine, mängud. Munade ettevalmistamine värvimiseks, värvimine ja koksimine. Linnupesade valmistamine ja peidetud munade otsimine.	Rahvakalendri tähtpäev. Keel ja kõne.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee
30. aprill	Nõianädal: kas nõiaaagiast uskuda või karta? (2 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Lõuna-Eesti vägevad ja legendid nende võimetest. Vaimude ja haldjate maailm. Muinasjutud. Teemakohased mängud ja meisterdamine. Nõiapuud ja taimed.	Eesti keel-muinaslood, legendid, tööõpetus, loodusõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	MAI			
Mai	Töömurdja PUU (1,5 tundi)	Tutvume puuliikidega, mis etendasid tähtsat osa meie esivanemate argipäevas ja töödes-tegemistes. Kas mõni puu on osaline ka pidupäevades? Selgitame välja, missugune puudest on kõige kangem töötegija.	Loodusõpetus, ajalugu, tööõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601/+372 5210 671 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
mai	Muuseumipäev Karilatsis	Muuseumipäeva kestel saab klassitais lapsi osa 3-4 muuseumi/tegevustunnist (nt Maastikumäng, Elu rehetares, meisterdamine puust ja lõngast), aega jääb ka lõunasöögiks ja vabaks tegevuseks. Päeva on võimalik kombineerida vaheldumisi koolitundidega/mitme klassikoplektiga.	Ajalugu, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601/+372 5210 671 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
5.- 15. mai	Vana aja kauplusepäev (2 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Saad teada milline oli maapood sada aastat tagasi. Proovime arvelauaga rehendamist ja kauba pakkimiseks paberitorbiku tegemist. Valmistame komme.	Tööõpetus - meisterdamine. Matemaatika - arvutamine.	Mõniste Talurahvamuuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee
13.- 14. mai	Linnulaulunädal (2 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Tule õpi meiega koos tundma Eestis elavaid linde. Vaatleme linde. Uurime linnupesasid ja linnu mune. Saame teada, kuhu linnud talveks rändavad ja millest toituvad. Kuulame linnulaulu. Mõistatame linde laulu järgi. Teeme tutvust kodulindudega.	Loodusõpetus. Linnud.	Mõniste Talurahvamuuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee
19.- 22. mai	Talumetsa päev (2 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Programm koosneb neljast 30-minutilise osast. Räägime metsaandidest ja õpime tundma puid ning metsas kasvavaid taimi. Tutvume talupere metsatöödega.	Loodusõpetus. Taimed.	Mõniste Talurahvamuuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee
27.- 29. mai	Talupere kevadtööd (2 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Tutvustame talus tehtavaid kevadtöid.	Loodusõpetus. Inimene.	Mõniste Talurahvamuuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuseum@wi.ee www.monistemuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	JUUNI			
Juuni	Töömurdja PUU (1,5 tundi)	Tutvume puuliikidega, mis etendasid tähtsat osa meie esivanemate argipäevas ja töödes-tegemistes. Kas mõni puu on osaline ka pidupäevades? Selgitame välja, missugune puudest on kõige kangem töötegija.	Loodusõpetus, ajalugu, tööõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601/+372 5210 671 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
Jjuuni	Suvistepühade kombed (1,5 tundi, koos toitlustuse ja muuseumi külastusega kuni 2,5 tundi)	Kaseksalõhnalise suvistepüha pidamine talus.	Rahvakalendri tähtpäev.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 525 7027/+372 5622 7650 monistemuuseum@wi.ee www.monistemuuseum.ee